

CZU: 343.344

OBIECTUL MATERIAL AL INFRAȚIUNII DE PURTARE, PĂSTRARE, PROCURARE,
FABRICARE, REPARARE, SUSTRAGERE SAU COMERCIALIZARE ILEGALĂ
A ARMELOR ȘI MUNIȚIILOR

THE MATERIAL OBJECT OF THE CRIME CARRYING, KEEPING, PROCUREMENT, MANUFACTURE,
REPAIR OR OF ILLEGAL MARKETING OF WEAPONS AND AMMUNITION, THEIR THEFT

Alexandru STOLEARENCO,
asistent universitar,
Catedra „Drept penal și criminologie”
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI,
ORCID: 0000-0001-9484-0796

Rezumat

Pericolul social existent în urma comiterii infracțiunilor, exprimat în acțiuni de purtare, păstrare, procurare, fabricare, reparare, comercializare ilegală sau sustragere a armelor și munițiilor, constă în faptul că cele din urmă creează condiții și împrejurări permissive pentru săvârșirea unor noi infracțiuni caracterizate de un grav pericol social, fiind astfel unul din dintre motivele sau indicatorii de bază ai evoluției criminalității armate. Având în vedere faptul că unele infracțiuni sunt inseparabile de cele ce vizează nerespectarea regimului juridic al armelor, considerăm necesar de a realiza un studiu privind subiectul cercetat, și anume obiectul material al infracțiunii prevăzute la art. 290 Cod penal al RM.

Cuvinte-cheie: armă, muniție, armă de foc, infracțiune, ilegalitate.

Summary

The social danger of criminal actions expressed in illegal manipulations regarding the carrying, keeping, procuring, manufacturing, repairing or illegal trading of weapons and ammunition, their evasion consists in the fact that they create conditions for the commission of serious crimes particularly, being one of the basic indicators of the increase in armed crime. Some crimes are inextricably linked to the illegal handling of weapons and ammunition and for this reason it is appropriate to carry out a qualitative research on the subject studied, namely the material object of the crime provided for in art. 290 Criminal Code.

Keywords: weapon, ammunition, firearm, crime, illegality.

Introducere. La momentul actual este greu de găsit o țară în care subiectul privind controlul armelor și înarmării statului să nu trezească interes din partea conducerii, a societății, precum și a membrilor acesteia priviți ca subiecți individuali de drepturi și libertăți.

Astfel, începând de la premisa că arma inițial a fost concepută în scopuri pașnice și luată în considerare ca fiind instrument de vânătoare sau de protecție împotriva invaziilor externe, cea din urmă nu a cauzat o oarecare amenințare specială, însă odată cu apariția și proliferarea armelor de foc și a dorinței de extindere a puterii și influenței asupra societății, a apărut și necesitatea reglementării legale a regimului juridic privind circulația tuturor tipurilor de arme.

Așadar, în condițiile realității moderne, aproape fiecare cetățean poate dobândi legal arme, ceea ce în final creează o obligație activă a oamenilor legii să controleze circulația armelor, fapt pentru care legislația internă a fiecărui stat deține astfel de norme de drept care stabilesc un regim și o evidență legală a armelor și munițiilor în scop de a legifera reguli operative de conduită privind manipulările ilegale cu arme și muniții.

Prin urmare, în scopul garantării normelor de drept și a identificării tuturor categoriile de arme și de muniții cu destinație civilă, precum și în scopul stabilirii condițiilor legislative în care acțiunile de procurare, înstrăinare, deținere, port, folosire a acestor arme, a munițiilor și a ope-

rațiunilor cu ele sunt permise pe teritoriul Republicii Moldova, legiuitorul național adoptă Legea nr. 130 din 08.06.2012 privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, act normativ care reprezintă temelia și baza juridică ce garantează ocrotirea relațiilor sociale cu privire la protejarea securității publice, condiționată de circulația în condiții de legalitate a armelor de foc sau a munițiilor.

De asemenea, forța coercitivă a statului este impusă prin incriminarea art. 290 Cod penal care prevede răspunderea penală pentru purtarea, păstrarea, procurarea, fabricarea, repararea sau comercializarea ilegală a armelor și munițiilor, precum și pentru sustragerea lor.

Astfel, având în vedere faptul că în conformitate cu datele Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, în perioada anilor 2020-2023 rata comiterii infracțiunilor cu aplicarea armelor de foc, explozivelor și grenadelor a variat de la 0,33% la 0,38% [13] și, deși poate la prima vedere acest coeficient este unul foarte redus, totuși nu trebuie să uităm de pericolozitatea nemijlocită și directă pe care o generează armele și munițiile, precum și de gravitatea indirectă, generată de posibilele ilegalități care pot fi comise prin utilizarea acestora drept instrument al infracțiunii, fapt pentru care putem concluziona că armele și munițiile cu adevărat constituie mijlocul cel mai eficace de punere în executare a intenției criminale, având în vedere faptul că termenii de armă și muniții mereu creează o stare de teamă și frică pentru viața și sănătatea personală, dar și a celor din jur.

Prin urmare, având drept scop de a apăra împotriva infracțiunilor, persoana ca titular de drepturi și libertăți, proprietatea acestora, pacea și securitatea omenirii, precum și întreaga ordine de drept [4], legea penală datorită incriminării normei prevăzute la art. 290, garantează protecția nemijlocită a relațiilor sociale cu privire la circulația legală de muniții sau de arme de foc, având în vedere că obiectul material al infracțiunii examinate îl reprezintă nu altceva decât munițiile și armele de foc, excepție fiind arma de foc cu țeavă lisă.

Prin urmare, în cele din urmă menționăm faptul că obiectivul realizării studiului respectiv însuși îl constituie stabilirea obiectului material al infracțiunii nominalizate și expunerea propriilor concluzii, urmate de propuneri de *lege ferenda* cu scopul de a îmbunătăți și eficientiza cadrul legislativ național care incriminează fapta infracțională studiată.

Literatura de specialitate, într-un caracter general, definește obiectul material al infracțiunii ca fiind un obiect al relațiilor obiective ce se exprimă printr-o entitate a lumii materiale, spre care este îndreptată activitatea materială descrisă de norma penală, sau altfel spus, ceea ce atentează infracțiunea în doctrina dreptului penal tradițional poartă denumirea de „obiect al infracțiunii” [10].

Așadar, în acest sens, I. Oancea menționează faptul că prin obiectul material al infracțiunii urmează a fi înțeleasă acea expresie corporală a tuturor valorilor sociale și a relațiilor existente în jurul acestora, cărora le este adusă atingere prin intermediul acestui obiect [8, p. 131]. Altfel spus, obiectul material al infracțiunii îl reprezintă acel element material asupra căruia se atentează nemijlocit prin comiterea faptelor prejudiciabile prevăzute expres de legea penală, fapt pentru care în doctrină uneori, obiectul material al infracțiunii mai este numit și „obiectul nemijlocit al infracțiunii” sau „obiectul influențării nemijlocite infracționale” [9, p. 25].

De o asemenea părere este și autorul rus I.V. Kuznețov, care consideră că obiectul material al infracțiunii mereu este un obiect sau un element obiectiv al realității asupra căruia făptuitorul nemijlocit atentează și care la rândul său are semnificația unui semn constitutiv nu în toate componentele de infracțiuni, ci doar în acelea în care această necesitate o stabilește chiar norma de incriminare” [11, p. 26].

Potrivit doctrinei, nu toate infracțiunile au obiect material, ci numai acelea în cazul săvârșirii cărora valoarea socială ocrotită se proiectează într-o entitate materială, astfel că valoarea socială și, implicit, relațiile sociale ocrotite de legea penală pot fi vătămate sau amenințate prin influențarea asupra acestei entități [3, p. 675].

Astfel, fiind adepții acestei teze, putem concluziona faptul că obiectul material ca semn fa-

cultativ al componentei de infracțiune devine semn obligatoriu doar în situația unor componente de infracțiune concrete, precum este în cazul infracțiunii prevăzute la art. 290 CP RM, unde obiectul material reprezintă semn obligatoriu în baza interpretării textului legii, și anume utilizând metoda gramaticală putem stabili că obiectul material al infracțiunii sus-menționate este reprezentat de înseși armele și munițiile, iar din dispoziția normei putem identifica că prin săvârșirea acestei infracțiuni se aduce atingere relațiilor sociale condiționate de protejarea regimului legal de circulația a armelor de foc, cu excepția armelor de vânatoare cu țeavă lisă sau a munițiilor.

Așadar, după cum deja a fost specificat anterior, pentru a putea stabili cu certitudine obiectul material al infracțiunii cercetate, având în vedere că termenii de arme, arme de foc și muniții în sine înglobează o totalitate de varietăți, legiuitorul național prin dispoziția de blanchetă a normei de incriminare prevăzută la art. 290 CP RM cu scopul de a oferi o claritate cu privire la subiectul ce vizează armele de foc, face trimitere la Legea nr. 130 din 08.06.2012 privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă.

Conform art. 2 din legea specificată, prin termenul de armă trebuie înțeles orice obiect sau dispozitiv prevăzut în categoriile din anexa nr. 1, conceput sau adaptat, prin care alicele, gloanțele ori alte proiectile sau substanțe nocive, indiferent de starea de agregare, pot fi proiectate prin presiune explozivă, gazoasă sau atmosferică ori prin intermediul altor agenți propulsori [7].

De asemenea, legiuitorul se expune cu privire și la definirea termenului de armă de foc prin care trebuie înțeleasă orice armă portabilă cu țeavă care poate arunca, este concepută să arunce sau poate fi transformată să arunce alice, un glonț ori un proiectil prin acțiunea unui combustibil de propulsie. Se consideră că un obiect poate fi transformat pentru a arunca o alice, un glonț sau un proiectil prin acțiunea unui combustibil de propulsie dacă are aspectul unei arme de foc și, ca urmare a construcției sale ori a materialului din care este confecționat, poate fi transformat în acest scop. În sensul prezentei legi, în definiția armelor de foc nu sunt incluse armele prevăzute la categoriile C și D din anexa nr. 1 [7].

O definiție asemănătoare, ce oferă o mai mare claritate cu privire la trăsăturile necesare armelor de foc, o oferă Consiliul Comunităților Europene, care prin Directiva 91/477/CEE din 18 iunie 1991 privind controlul achiziționării și deținerii de arme, la art. 1, alin. (1), definește arma de foc ca fiind *orice armă portabilă cu țeavă care poate expulza, este concepută să expulzeze sau poate fi transformată să expulzeze o alice, un glonț sau un proiectil prin acțiunea unui combustibil de propulsie, cu excepția cazului în care este exclusă de la definiția respectivă pentru unul dintre motivele enumerate în secțiunea III din anexa I* [5].

Referitor la termenul de muniție, dicționarul explicativ a limbii române îl definește ca fiind acea denumire generică dată cartușelor pentru armamentul de infanterie, grenadelor de tot felul, proiectilelor de artilerie, bombelor de aviație etc. [12], însă, de asemenea, prin termenul de muniții urmează a fi înțeleasă și totalitatea elementelor componente ce fac parte din compoziția acestora, cum ar fi, de exemplu, încărcătura de azvârlire, focoasele, capsă de aprindere, detonatoare, încărcăturile suplimentare, precum și alte elemente care sunt livrate și asamblate într-o formă deplină înainte de a fi utilizate.

În continuare, examinând normele legislative naționale și internaționale, ne propunem să identificăm care sunt acele genuri de arme care reprezintă obiectul atentării infracționale, și anume care pot fi incluse drept obiect material al infracțiunii de purtare, păstrare, procurare, fabricare, reparare, sustragere sau comercializare ilegală a armelor și munițiilor.

Așadar, conform definiției prevăzute de lege, nu orice armă poate fi considerată drept obiectul infracțiunii prevăzute la art. 290 Cod penal, ci doar armele care fac parte din categoria armelor de foc și muniții interzise, precum și cele din categoria armelor de foc supuse autorizării.

Astfel, legiuitorul național indică expres care sunt acele obiectele ce pot fi considerate arme în sensul textului legii, și anume după cum urmează:

- a) Instrumentele și lansatoarele militare cu efect exploziv;

b) Armele de foc automate, cu excepția armelor de foc automate introduse, purtate și folosite pe teritoriul Republicii Moldova de către însoțitorii delegațiilor străine care asigură securitatea demnitarilor străini aflați în vizită pe teritoriul Republicii Moldova;

c) Armele de foc camuflate sub forma unui alt obiect, ansamblurile, subansamblurile și dispozitivele care se pot constitui și pot funcționa ca arme de foc;

d) Munițiile cu proiectile perforante, explozive și incendiare, precum și proiectilele pentru aceste muniții;

e) Munițiile pentru pistoale și revolvere cu proiectile expansive, precum și aceste proiectile, cu excepția munițiilor pentru armele de vânătoare sau de tir sportiv ale persoanelor care au dreptul de a le folosi;

f) Orice dispozitiv conceput sau adaptat pentru a reduce zgomotul provocat de tragerea unui foc de armă;

g) Armele de foc scurte semiautomate sau cu repetiție;

h) Armele de foc scurte cu o singură lovitură, cu percuție centrală;

i) Armele de foc scurte cu o singură lovitură, cu percuție circulară (marginală), cu o lungime totală mai mică de 28 de centimetri;

j) Armele de foc lungi semiautomate al căror încărcător sau cameră conține mai mult de trei cartușe;

k) Armele de foc lungi semiautomate al căror încărcător sau cameră conține mai mult de trei cartușe, al căror încărcător este inamovibil sau armele pentru care nu este garantată transformarea, printr-un utilaj curent, în arme al căror încărcător sau cameră poate să conțină mai mult de trei cartușe;

l) Armele de foc lungi cu repetiție și semiautomate cu țeavă lisă, a căror țeavă nu depășește 60 de centimetri;

m) Armele de foc civile semiautomate care au aparența unei arme de foc automate;

n) Armele de foc lungi cu repetiție, altele decât cele menționate la lit.f);

o) Armele de foc lungi cu o singură lovitură prin țeavă ghintuită;

p) Armele de foc lungi semiautomate, altele decât cele cuprinse la lit.d)–g);

q) Armele de foc scurte cu o singură lovitură, cu percuție circulară (marginală), de o lungime totală de 28 de centimetri sau mai mare;

r) Armele de foc lungi cu o singură lovitură prin țeavă lisă, precum și muniția corespunzătoare;

s) Armele scurte (pistol sau revolver) cu proiectile din cauciuc, precum și muniția aferentă;

t) Părțile esențiale ale armelor de foc prevăzute la lit.f)–r), mecanismele de închidere, camera și țeava armelor de foc, în calitate de obiecte separate [1].

Așadar, în urma celor reflectate mai sus, și anume analizând lista exhaustivă prin care legiuitorul indică expres care arme de foc pot fi considerate drept obiect material al infracțiunii incriminate la art. 290 CP RM, menționăm faptul că elementele anterior indicate dețin un caracter alternativ, suficient fiind ca infractorul să fi influențat cel puțin una dintre entitățile obiective ale lumii materiale; la calificare este irelevant momentul dacă prin comiterea faptei prejudiciabile a fost vizată doar muniția sau doar o arma de foc, ori simultan au fost vizate ambele obiecte materiale, însă totuși cu privire la acest subiect, instanța de judecată urmează să țină cont de acest fapt la individualizarea pedepsei penale, din considerentul că armele nu diferă doar după construcție sau după destinația sa, dar și după gradului și caracterului prejudiciabil pe care le dețin, și prin urmare trebuie a fi diferențiată răspunderea penală pentru comiterea aceleiași acțiuni alternative prin care se realizează fapta prejudiciabilă, însă care atentează la diferite obiecte materiale, adică diferite tipuri de arme.

De asemenea, pentru calificarea faptei în baza art. 290 CP RM, nu are importanță dacă arma de foc este militară, sau civilă, cu o singură lovitură sau cu repetitive, semiautomată sau automată, lungă sau scurtă, de fabricație industrială sau artizanală etc., însă astfel de circumstanțe pot fi

luate în considerare la individualizarea pedepsei [2, p. 630].

Pentru a defini termenul de armă de foc și pentru a stabili cu certitudine care tip de armă poate fi considerat drept obiect material al infracțiunii prevăzute la art. 290, legiuitorul autohton prevede expres lista exhaustivă de arme ce cad sub incidența acestei definiții, precum și lista de obiecte care nu pot fi obiecte material ale infracțiunii, fiind vorba în acest sens despre armele care fac obiectul declarării precum și alte armele nesupuse autorizării.

Așadar, anexa I din Legea nr. 130 stipulează expres care obiecte pot face obiectul declarării infracționale, și anume care este obiectul infracțiunii de purtare, păstrare, procurare, fabricare, reparare, sustragere sau comercializare ilegală a armelor și munițiilor. Așadar, este vorba despre:

a) Armele scurte sau lungi cu aer comprimat sau cu gaze sub presiune (pneumatice), cu energia la gura țevii mai mare de 3 J.

b) Replicile de arme de tip airsoft, cu energia la gura țevii mai mare de 4 J.

c) Armele cu cartușe de tip Flaubert.

d) Pistoalele de start folosite în competițiile sportive, precum și muniția aferentă.

e) Armele scurte (pistol sau revolver) confecționate special pentru a împrăști gaze nocive, iritante sau de neutralizare, precum și muniția aferentă.

f) Armele de asomare, precum și muniția aferentă.

g) Armele cu tranchilizante, precum și muniția aferentă.

h) Dispozitivele destinate pescuitului cu harpon, precum și muniția aferentă.

i) Arbaletele și arcurile destinate tirului sportiv, precum și săgețile aferente.

j) Pistoalele de semnalizare, precum și muniția aferentă.

k) Armele vechi, precum și muniția aferentă.

l) Armele scurte sau lungi cu aer comprimat sau cu gaze sub presiune (pneumatice), cu energia la gura țevii mai mică de 3 J.

m) Replicile de arme de tip airsoft, cu energia la gura țevii mai mică de 4 J.

n) Armele dezactivate.

o) Armele de recuzită, precum și muniția aferentă.

p) Armele concepute în scopuri de salvare, cu condiția ca acestea să nu poată fi folosite decât în aceste scopuri, poziția tarifară.

q) Armele albe.

r) Dispozitivele industriale, precum și muniția aferentă.

s) Dispozitivele electroșoc.

t) Spray-urile cu gaze lacrimogene sau iritante.

u) Marcatoarele de paintball și bilele de paintball.

Prin urmare, instanțele judecătorești la judecarea cauzelor penale urmează să țină cont că toate pistoalele sportive, pistoalele de semnalare, pistoalele cu aer comprimat, cele de construcție, toate felurile de petarde, încărcăturile destinate pentru acestea, precum și alte mijloace de artificiu în niciun caz nu se referă la arme de foc, muniții sau substanțe explozive, fapt pentru care păstrarea, purtarea, fabricarea, comercializarea, sustragerea acestora nu poate duce la răspunderea penală în baza art. 290 CP, context pentru care în acest sens este necesar de a respecta condiția precum că în urma investigării cauzei penale nu se va demonstra că subiectul infracțiunii a avut intenția de a modifica armele pentru aplicarea lor ca arme de foc, muniții sau substanțe explozive.

De asemenea, este necesar de evidențiat prevederea legislativă națională conform căreia răspunderea penală, în baza art. 290 CP. RM, survine chiar și în cazul în care acestea nu erau bune pentru utilizare la momentul oportun, dar făptuitorul avea intenția și posibilitatea reală de a le repara, perfecționa pentru ca mai apoi să le folosească conform destinației [6].

Așadar, dacă făptuitorul prin activitatea sa criminală a sustras arme sau muniții, care în acel moment nu aveau capacități inițiale, însă acesta cunoștea că cele sustrate dețin capacitățile necesare de a fi realizată tragerea, el va purta răspundere penală pentru tentativă de sustragerea

a armelor sau munițiilor.

Cu privire la excepțiile specificate de norma penală, și anume ceea ce ține de obiectele sau tipurile de arme care nu pot fi considerate obiectul material al infracțiunii incriminate la art. 290 CP, dorim să ne expunem asupra faptului că legiuitorul consideră că purtarea, păstrarea, procurarea, fabricarea, repararea comercializarea sau sustragerea armelor vechi, precum și muniția aferentă nu poate genera răspunderea penală conform norme penale cercetate.

În acest sens, menționăm faptul că prin termenul de armă veche, în sensul legii trebuie înțeleasă orice armă letală produsă înainte de anul 1877 sau reproducere a acesteia pentru a fi păstrată în colecții [7] și, din această cauză, suntem de părerea că astfel de armă produsă pentru a fi ulterior păstrată în colecții s-ar încadra perfect sub noțiunea de armă de foc și ar putea fi recunoscută drept obiect material al infracțiunii din simplul considerent că replicarea unei arme vechi, și anume fabricarea acesteia în condițiile tehnologice ale actualității, poate prejudicia acele relații sociale cu privire la protejarea securității publice, condiționată de legalitatea regimului armelor de foc sau a munițiilor cu destinație civilă.

Așadar, în urma celor expuse, considerăm oportun de modificat norma juridică a Legii nr. 130 din 08.06.2012 privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, și anume de exclus armele vechi din categoria armelor care fac obiectul declarării și nu pot fi obiect material al infracțiunii prevăzute la art. 290 și introducerea acesteia în categoria armelor de foc supuse autorizării.

De asemenea, cu scopul de a exclude orice interpretate extensivă cu privire la termenul de *armă* întâlnită în denumirea articolului 290 CP și a termenului de *armă de foc* prezentă în dispoziția normei aceluiași articol, noțiuni ce în final nu sunt asemănătoare, propunem de specificat concret tipul armei care face obiectul infracțiunii, și anume de a înlocui termenul de *armă* din denumirea articolului 290 CP cu termenul de *armă de foc* care include nemijlocit tipul armelor și a munițiilor purtarea, păstrarea, procurarea, fabricarea, repararea, comercializarea sau sustragerea cărora atrage după sine răspunderea penală.

Referințe bibliografice

1. Anexa nr.1 din Legea nr. 130 din 08.06.2012 privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă.
2. Brînză S., Stati V. Tratat de drept penal. Partea speciala. Vol. II. Chișinău, 2015, p. 630.
3. Brînză S. Obiectul infracțiunilor contra patrimoniului. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005, p. 675.
4. Codul penal al Republicii Moldova. Publicat: 14.04.2009 în Monitorul Oficial nr. 72-74 art. 195.
5. Directiva 91/477/CEE din 18 iunie 1991 privind controlul achiziționării și deținerii de arme.
6. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară în cauzele penale despre purtarea (portul), păstrarea (deținerea), transportarea, fabricarea, comercializarea ilegală, sustragerea armelor de foc, a munițiilor sau a substanțelor explozive, păstrarea neglijentă a armelor de foc și a munițiilor nr. 31 din 09.11.1998.
7. Legea nr. 130 din 08.06.2012 privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă.
8. Oancea I. Drept penal. Partea generală. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1971, p. 131.
9. Reșetnicov A. Obiectul material al infracțiunii și obiectul imaterial al infracțiunii: necesitatea delimitării. Revista Națională de Drept nr. 9, Chișinău 2007, p. 25.
10. Zosim A., Hrytenko O. Abordarea noțiunii obiectului infracțiunii în doctrina penală actuală. Conferința „Pregătirea profesională a cadrelor pentru subdiviziunile Ministerului Afacerilor Interne și alte organe de drept”, Chișinău, 2020, p. 512.
11. Кузнецов И.В. Понятие и виды предметов преступлений в уголовном праве России / Автореферат дисс... канд. юрид. наук. Москва, 2006. 26 с.
12. <https://dexonline.ro/definitie/muni%C8%9Bie> (accesat la 17.05.2023).
13. https://statistica.gov.md/index.php/ro/nivelul-infractionalitatii-in-anul-2022-9478_60321.html (accesat la 15.05.2023).